

ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ

«Μάνα Κουράγιο και τα παιδιά της»

ΤΑ ΕΡΓΑ του Μπρεχτ διατηρούν την εκρηκτική τους δύναμη. Πλασμένα από την πολιτική επικαιρότητα της εποχής που γράφτηκαν και φτιαγμένα ως αγωγοί της ιδεολογίας του δημιουργού τους, ακολουθούν το χρόνο χωρίς να μένουν στο παρελθόν χάρις στην απόλυτη θεατρική τους αξία. Αυτή είναι το ζητούμενο σε κάθε ανέμβαση του Μπρεχτ στο σημερινό θέατρο. Το «Μάνα Κουράγιο και τα παιδιά της» έχει ιδιαίτερη θέση μεταξύ των θεατρικών του Μπρεχτ. Εδώ τα οστά της αιχμηρής ιδέας του συγγραφέα είναι καλυμμένα από την υπέροχη σάρκα του ομώνυμου ρόλου και μερικών άλλων κεντρικών που τον πλαισιώνουν.

Η επιλογή του έργου - αναμφίβολα σωστή για το Σατιρικό και τη Δέσποινα Μπεμπεδέλη. Η σκηνοθέτις και η πρωταγωνίστρια της παράστασης Δέσποινα Μπεμπεδέλη ανήκει σ' εκείνη την εκλεκτή κατηγορία ηθοποιών που ανεβάζουν το ρόλο τους σ' ένα επίπεδο, όπου, θα έλεγα, σμίγουν τα δυο μεγάλα ρεύματα του παγκόσμιου θεάτρου, η ψυχολογική προσέγγιση στην εσωτερική πτυχή των μορφών (η μέθοδος του Στανισλάφσκι) και η «αποστασιοποίηση» του μπρεχτικού επικού θεάτρου. Εκεί στο επίπεδο της υψηλής υποκριτικής οι δυο, στην ουσία αντίθετες θεατρικές θεωρίες, συνυπάρχουν στη δημιουργία της καταπληκτικής φιγούρας της «Μάνας Κουράγιο». Η Δέσποινα Μπεμπεδέλη είναι απόλυτα προσεκτική όταν αποδεικνύει την ιδέα του συγγραφέα για την καταστροφική δύναμη του πολέμου και την ανομία της κάθε ωφελιμιστικής σχέσης μαζί του. Από την άλλη, οι έντονες αντιθέσεις του χαρακτήρα της ηρωίδας, η προσπάθεια της να γλιτώσει τα παιδιά της και τη ρουφήχτρα του πολέμου, επιβάλλουν τη διεισδυτική υποκριτική του «δραματικού» θεάτρου.

Η Μπεμπεδέλη-σκηνοθέτις βασίζεται πολύ στην Μπεμπεδέλη-ηθοποιό και της αναθέτει το μεγαλύτερο μέρος της παράστασης, αλλά έχω την εντύπωση πως η ηθοποιός συνειδητά φορτώνεται και τα βάρη των συναδέλφων της, είτε γιατί δεν είναι σίγουρη για την απόδοσή τους, είτε γιατί νιώθει ότι άφησε σκηνοθετικά κενά στη διευκρίνιση κάποιων μορφών.

Οι δυο ανδρικές μορφές που είναι επιφορτισμένες με διπλό λειτουργικό ρόλο - να φωτίσουν κάποιες πτυχές της Μάνας Κουράγιο και να ξετυλίξουν ανθρώπινα νήματα στο χάος του πολέμου - ο ιεροκήρυκας του Στέλιου Καυκαρίδη και ο Μάγειρας του Κούλλη Νικολάου, κατά την άποψή μου δε «διαβάζονται» αρκετά καθαρά. Τα γνώριμα χαρακτηριστικά των ηθοποιών, ο τό-

νος της φωνής, η προφορά, δε χάνονται, δεν ξεχνιούνται πίσω από τη μορφή που δημιουργούν. Επίσης, η κλίμακα της εξέλιξης, της αλλαγής του καθενός από τους δυο ρόλους κάτω από τα αμίλεια χτυπήματα του πολέμου δεν είναι αρκετά αισθητή. Αλλά αυτό το τελευταίο αφορά σε κάποιο βαθμό και το ρόλο της Μάνας Κουράγιο. Η αρχική υποκριτική τοποθέτηση της Μπεμπεδέλη ίσως δεν είναι τόσο ευανάγνωστη ως προς την «κακή πλευρά» της Μάνας Κουράγιο για να πάρει αρκετή «κλίση» ο ρόλος, αρκετή εσωτερική δύναμη της εξέλιξης.

Σπουδαία υποκριτική δουλειά έχει κάνει η Μαριάννα Καυκαρίδου. Πέτυχε την «υποκριτική αποκέντρωση» κάνοντας το ρόλο της αυτόφωτο, ισότιμο, σημαντικό. Σωστές, πιστευτές εμφανίσεις του Νίκου Νικολαΐδη σε μικρούς ρόλους.

Η εικαστική άποψη του Χάρη Καυκαρίδη εκφράζεται σ' ένα σκηνογραφικό περιβάλλον απρόσμενα κλειστό, που δίνει την εντύπωση του εσωτερικού και όχι του εξωτερικού χώρου. Η χρωματικά «βουβή» κατασκευή σταδιακά μετατρέπεται σε «ομιλούσα» με τα κοκκινό-μαυρα του πολέμου σε μοτίβα Μπρέιγκελ. Το ίδιο μοτίβο διακρίνεται στο πέρασμα των τυφλών μεταξύ των σκηνών. Μου φαίνεται ότι η κλειστή σκηνική κατασκευή προορίζεται να εξυπηρετήσει την ιδέα της αποστασιοποίησης, αλλά οι σκηνοθετικοί σύνδεσμοι μεταξύ των σκηνών, αντιθέτως, ενοποιούν τη ροή της παράστασης, κάτι που έρχεται σε σύγκρουση με το μπρεχτικό επικό σπάσιμο του έργου σε σκηνές-αποδείξεις της κύριας ιδέας.

Ο ρυθμός της παράστασης - πιο αργός απ' ό,τι μπορούσε να περιμένει κανείς - αλλά αρμονικά συνταιριασμένος με την αβίαστη ολοκλήρωση της κεντρικής μορφής από τη Δέσποινα Μπεμπεδέλη. Θετικό στοιχείο η ζωντανή εκτέλεση τραγουδιών του Γιώργου Κοτσώνη.

«Μάνα Κουράγιο και τα παιδιά της» του Μπέρτολτ Μπρεχτ από το Σατιρικό Θέατρο.

Μετάφραση: Πέτρος Μάρκαρης

Σκηνοθεσία: Δέσποινα Μπεμπεδέλη

Μουσική: Γιώργος Κοτσώνης

Σκηνικά-Κοστούμια: Χάρης Καυκαρίδης

Παίζουν: Δέσποινα Μπεμπεδέλη, Στέλιος Καυκαρίδης, Κούλλης Νικολάου, Μαριάννα Καυκαρίδου, Βασίλης Μιχαήλ, Μάριος Δημητρίου, Σπύρος Γεωργίου, Νίκος Νικολαΐδης, Χάρης Πισίας, Ανδρέας Μουσουλιώτης, Λουκία Μιχαήλ κ.ά. ●